

Vlucht — door het — Vuur

Eén vlucht. Honderden levens.
Geen tijd te verliezen.

The King
of the Sofa
— 🌴 —

Vlucht door het Vuur

1 De opdracht

De boodschapper vond Esteban Ruiz niet in bed, maar bij het raam van de slaapzaal. In de verte lichtten de heuvels op. Enkele seconden later trilden de ruiten in hun sponningen.

‘De commandant wil u spreken.’

Esteban trok zijn hemd dicht. Op de stoel naast zijn veldbed lag een brief aan zijn moeder. Hij had drie regels geschreven, daarna dezelfde woorden doorgestreept die hij haar al maanden stuurde: Maak je geen zorgen.

Hij liet de brief liggen.

De commandopost was ondergebracht in een voormalige school. Waar kinderen vroeger hun sommen hadden gemaakt, bogen officieren zich over kaarten. Een telefonist draaide aan de slinger van zijn veldtelefoon en vloekte toen er opnieuw geen antwoord kwam.

Commandant Valdés stond bij een tafel onder een petroleumlamp.

‘Los Cedros heeft nog munitie voor hooguit één aanval.’

Esteban kende de naam. Het dorp lag bij een doorgang tussen de uitlopers van de bergen. De weg erachter was de laatste verbinding tussen de vallei van Santa Elena en de kust.

In deze oorlog, die Cuba al anderhalf jaar verscheurde, verschoven de frontlinies soms sneller dan de berichten erover. Een dorp kon bij het ontbijt nog veilig zijn en tegen de avond achter vijandelijke stellingen liggen. De mannen die elkaar bestreden, hadden vroeger vaak hetzelfde uniform gedragen. Er werd inmiddels over vrede onderhandeld, ver van het front, maar op de wegen en in de dorpen ging het schieten door.

‘De bevoorradingskolonne?’ vroeg Esteban.

‘Bij de oostelijke brug tegengehouden. De overlevenden zijn terug.’

Valdés schoof een vel papier naar hem toe. Zeven vrachtwagens. Twee bussen. Ruim tweehonderd burgers, onder wie de patiënten van het kleine streekziekenhuis.

‘Ze worden vannacht geëvacueerd. Maar de weg is beschadigd en de voertuigen moeten één voor één door een vernauwing. Morales houdt Los Cedros zolang de laatste wagen niet voorbij is.’

‘Hoelang?’

‘Tot na het eerste licht.’

Esteban keek naar de rode potloodstreep voor het dorp. Daarachter lag de vijand. Ervoor stonden de voertuigen vrijwel bumper aan bumper.

‘U wilt dat ik munitie breng.’

Valdés knikte.

‘Zes kisten. Meer kunnen we hier niet missen.’

Esteban kende ook het vliegveld van de basis. Een bombardement had de baan die middag onbruikbaar gemaakt.

‘Vanaf waar?’

De commandant tikte op een stip ten westen van de school.

‘Las Palmas. Tomás heeft de Beaver er gisteren naartoe gebracht. De strook is nog vrij.’

Het voormalige landbouwwliegveld lag twaalf kilometer verderop. Om het te bereiken moesten ze over een weg waar sinds de avond vijandelijke verkenners waren gemeld.

‘Waarom staat de lading daar niet al?’

‘De munitie is pas een halfuur geleden aangekomen. Het andere toestel dat we konden inzetten, is vanmiddag niet teruggekeerd.’

Valdés zei het zonder nadruk. Hij was de laatste dagen opgehouden slecht nieuws in geruststellende woorden te verpakken.

Esteban trok de kaart naar zich toe. Vanaf Las Palmas kon hij de heuvelrug aan de zuidkant passeren en daarna de brede vallei volgen. Hij had er voor de oorlog post en onderdelen afgeleverd. Bij Los Cedros lag een onverharde landingsstrook naast de oude suikeropslag.

‘Als die baan geblokkeerd is, kan ik niets.’

‘Morales laat haar vrijhouden.’

‘En als ik niet kan terugkeren naar Las Palmas?’

Valdés wees naar de kust.

‘San Telmo. Het vliegveld is in onze handen. Het ziekenhuis daar neemt de gewonden op. Ook het konvooi gaat die kant op.’

Esteban nam een potlood en tekende de uitwijkroute. De afstanden waren niet het grootste probleem. Het waren de onbekende dingen ertussen: rook, een nieuw opgestelde mitrailleur, een greppel die gisteren nog niet in een baan had gezeten.

‘Na de evacuatie trekt Morales zich terug,’ zei hij.

Het klonk als een vraag, maar was het niet.

De commandant keek op.

‘Ja.’

‘Ook als hij de stelling nog kan houden?’

Een ogenblik hoorde Esteban alleen het gekraak van de radio.

Twee maanden eerder had hij met zijn vriend Mateo een gewondentransport voorbereid. Esteban was met de eerste groep vertrokken. Mateo bleef bij de laatste gewonden achter. Hun evacuatie werd uitgesteld omdat een officier niet wilde toegeven dat het vliegveld verloren was. Toen Esteban terugkwam, stonden de hangars in brand. Van Mateo waren later alleen zijn papieren teruggevonden.

Valdés kende dat verhaal.

Hij pakte een berichtformulier en schreef de terugtrekkingsorder uit. Daarna liet hij de radiotelegrafist het bevel meteen doorgeven.

‘De stelling dient de evacuatie,’ zei hij. ‘Zodra de mensen weg zijn, komen de soldaten ook terug.’

Pas toen knikte Esteban.

Buiten wachtte korporaal Diego Cabrera bij een jeep. Hij had een smal gezicht, een donkere snor en een wegenkaart die met zo veel plakband was hersteld dat hij glom.

‘Ik ga mee tot Las Palmas,’ zei hij. ‘De brug bij de molen is weg. Ik ken de omweg.’

Esteban controleerde de zes kisten achterin. De houten bakken waren met riemen vastgezet en samen wogen ze ruim honderddertig kilo. Hij trok aan iedere gesp.

Diego zag hem kijken.

‘Ze zijn geteld en gecontroleerd. Het juiste kaliber.’

‘Dan hoeven we daar straks niet achter te komen.’

Een soldaat gaf Esteban een veldfles en een pakje brood. Hij stopte beide onder zijn stoel. Toen keek hij nog één keer naar de school.

Valdés was naar buiten gekomen.

‘Je hoeft me niet te beloven dat je terugkomt,’ zei hij.

Esteban legde zijn hand op het portier.

‘Zorg dan dat er hier niemand op een belofte zit te wachten.’

De commandant begreep hem. Hij knikte naar de vrachtwagens die bij de school werden geladen. Ook de commandopost zou naar San Telmo verhuizen.

Esteban nam plaats achter het stuur. Hij kende het vliegtuig beter dan Diego en wilde bij aankomst geen minuut verliezen. De korporaal zou onderweg de richting aangeven.

Aan de rand van het terrein hield een schildwacht de slagboom omhoog.

De jeep reed voorbij.

Achter hen verdween het laatste verlichte raam tussen de bomen. Voor hen lag een smalle weg, bleek in het maanlicht, met aan weerszijden suikerriet dat hoger reikte dan een staande man.

Diego vouwde zijn kaart open.

‘Bij de eerste splitsing rechts.’

Esteban schakelde op.

2 De weg naar Las Palmas

De eerste kilometers reden ze langzaam. Waar de maan de weg bereikte, doofde Esteban de afgeschermdde koplampen. Onder dicht gebladerte schakelde hij ze weer in. Een kuil was minder indrukwekkend dan een vijandelijke patrouille, maar kon de missie evengoed beëindigen.

Bij een verlaten boerderij hingen lakens aan een waslijn. Ze bewogen in de wind boven een omgevallen kinderfiets.

Diego keek ernaar en vouwde zijn kaart kleiner.

‘Nog twee bochten.’

Na de tweede bocht stond er een vrachtwagen dwars over de weg.

Esteban remde.

Een man stapte bij de wagen vandaan. Hij hield een lamp laag en droeg een helm die leek op de hunne. Achter hem stonden nog twee mannen, half verborgen door de laadbak.

‘Papieren!’

Diego verstijfde.

‘Hier hoort geen controlepost te zijn.’

Esteban liet de motor draaien. Het licht gleed over de motorkap en bleef op zijn uniform hangen.

De man met de lamp draaide zijn hoofd.

Dat was genoeg.

Esteban schakelde achteruit en trapte het gaspedaal in. De jeep schoot terug. Bijna tegelijkertijd knalde een geweerschot.

De voorruit barstte aan Diego's kant.

‘Links!’ schreeuwde de korporaal.

Esteban stuurde achteruit een erf op. Een tweede schot sloeg een gat in de motorkap. Hij remde, schakelde en reed tussen twee stenen palen door, recht een smal karrenspoor in.

Takken sloegen tegen het raam. De lading rukte aan haar riemen.

Achter hen schreeuwden mannen. Een motorfiets werd gestart.

‘Waar komt dit uit?’

‘Bij de molenweg. Als het hek open is.’

Het hek was dicht.

In het licht van de koplampen verschenen houten spijlen en een ketting. Esteban remde zo hard dat Diego tegen zijn gordel werd gesmeten.

‘Geen tijd,’ zei Diego.

‘Daar rijdt ik de radiator op stuk.’

De korporaal was al uitgestapt. Hij rende naar de sluiting, trok eraan en vloekte. De ketting zat met een hangslot om een paal.

Het geluid van de motorfiets kwam dichterbij.

Esteban sprong uit de jeep. Samen grepen ze het hek aan de kant van de scharnieren. De onderste pen kwam los, de bovenste bleef haken.

Een lichtbundel streek over het riet achter hen.

‘Nog eens!’

Ze tilden. Het vermolmde hout rond het bovenste scharnier scheurde. Het hek viel scheef, nog altijd aan de ketting, maar de doorgang was vrij.

Een schot sloeg een splinter uit de paal naast Estebans hoofd.

Hij dook achter het portier en kroop achter het stuur. Diego sprong naast hem. De jeep schoot door het gat, raakte het hek met een achterwiel en slingerde de molenweg op.

Een scherpe bocht onttrok hen aan het zicht.

Esteban voelde pas toen de warme druppels langs zijn slaap. Glas had een sneetje boven zijn wenkbrauw gemaakt.

Diego hield zijn linkeronderarm tegen zijn borst.

‘Geraakt?’

‘Glas. Rijden.’

De molenweg liep omhoog. Aan de voet van de helling stond water in diepe sporen. Esteban hield vaart zonder de jeep de kuilen in te jagen. Een achterwiel gleed weg, vond weer grip.

Achter hen verscheen opnieuw een koplamp.

Diego wees naar rechts.

‘Las Palmas. Door die bomen.’

Esteban stuurde de toegangsweg op. Meteen werd er geroepen.

‘Stilstaan!’

‘Bevoorrading!’ schreeuwde Diego. ‘Ruiz! Zes kisten!’

Een schildwacht kwam achter een zandwal vandaan. Hij herkende de korporaal, keek voorbij de jeep en hief zijn geweer.

‘Door!’

Esteban reed het terrein op terwijl achter hem het eerste antwoordvuur klonk. De achtervolgers hadden hen tot aan het vliegveld gevolgd, maar daar stonden mannen die wisten waar ze dekking konden zoeken.

De Beaver stond onder een open afdak. De de Havilland Beaver was een stevige hoogdekker met een stermotor en brede vleugels. De verf bladderde, een zijpaneel droeg een oude reparatie en op de neus stond in verbleekte letters Golondrina.

Zwaluw.

Tomás Molina wachtte met een zaklamp tussen zijn tanden.

Hij haalde de lamp uit zijn mond toen Esteban uitstapte.

‘Je had ook gewoon kunnen kloppen.’

‘Ze stonden erop me te begeleiden.’

Tomás zag het bloed langs zijn gezicht. De glimlach verdween.

‘Kun je goed zien?’

Esteban knipperde, keek naar de lamp en las de kleine cijfers op zijn horloge.

‘Ja.’

Terwijl twee soldaten de kisten uitlaadden, drukte Diego een schoon verband tegen Estebans wenkbrauw. Daarna liet hij zijn eigen arm verbinden door een bewaker.

Tomás leidde Esteban rond het toestel.

‘Brandstof voor de vlucht, de terugweg en reserve. Olie gecontroleerd. De baan is vrij, behalve de oude krater aan de noordrand. De bruikbare strook staat met lampen aangegeven.’

Hij richtte zijn licht op een luik.

‘Ze ziet er moe uit. Dat betekent niet dat ik haar met losse onderdelen laat vertrekken.’

Esteban knielde, controleerde een wiel en liep langs de vleugel. Hij bewoog de stuurvlakken terwijl Tomás toekeek. Vervolgens bekeek hij de lading. De kisten stonden laag en dicht bij het zwaartepunt; de riemen liepen door de bevestigingsogen.

Er waren zitplaatsen en een brancardbevestiging vrijgehouden. Op de terugweg kwamen er misschien gewonden mee.

Bij de ingang ratelde een automatisch wapen.

Een soldaat kwam aangesneld.

‘Ze proberen langs de westkant te komen!’

Tomás sloeg de vrachtdeur dicht.

Esteban klom in de cockpit en werkte zijn controles af. Buiten schoof Tomás de wielblokken weg. De propeller draaide, de motor sloeg aan en een korte blauwe rookwolk verdween boven het afdak.

De meters kwamen tot leven.

Hij wachtte tot de motor gereed was en controleerde de ontsteking. Die kostbare ogenblikken voelden langer dan de hele rit.

Diego verscheen naast het raam.

‘Wij vertrekken zodra jij los bent. De kustweg is nog open.’

Esteban stak zijn duim op.

Tomás legde een hand tegen de romp.

‘Tot straks.’

De Beaver rolde naar de baan.

Een salvo sloeg ergens achter de hangar in. Esteban zette het toestel recht, keek naar de verlichte strook en schoof het vermogen naar voren.

De motor brulde.

De wielen dreunden over de harde aarde. De lampen gleden steeds sneller voorbij. Hij liet het toestel snelheid opbouwen, voelde de besturing steviger worden en bracht de neus behoedzaam omhoog.

De schokken hielden op.

Onder hem zakte Las Palmas weg in de nacht.

3 Boven de frontlinie

Esteban klom tot hij de donkere rand van de heuvels duidelijk onder zich had. Pas boven het open land bracht hij de Beaver lager.

De maan stond tussen uiteengedreven wolken. Beneden lagen de akkers als onregelmatige vlakken, doorsneden door bleke wegen. Een rivierbocht ving het licht. Hij herkende haar vorm en vergeleek die met zijn kaart.

Koers. Tijd. Hoogte.

Hij dwong zichzelf die drie dingen telkens opnieuw te controleren.

Het gevaar zat niet alleen op de grond. In het donker kon een heuvel lager lijken dan hij was. Een onzichtbare draad boven een vallei maakte geen geluid voordat je haar raakte. Hij bleef daarom ruim boven de boomtoppen, ook wanneer de gedachte aan vijandelijke schutters hem lager wilde duwen.

Na enkele minuten kwam de radio tot leven.

‘Golondrina, hier Los Cedros.’

De stem klonk dun door het motorgebrom.

Esteban beantwoordde de oproep en gaf het afgesproken herkenningwoord. Aan de andere kant volgde het juiste antwoord.

‘Morales?’

‘Hier.’

‘Hoe is de strook?’

‘Vrij. De wind komt ongeveer uit het oosten. We steken de baanverlichting aan wanneer je in de buurt bent.’

Op de achtergrond klonken twee doffe slagen.

‘En het konvooi?’

‘De eerste vrachtwagens zijn voorbij de vernauwing. Eén bus heeft een kapotte koelslang. Ze zetten de passagiers over.’

Esteban keek naar het klokje op het instrumentenpaneel.

‘Nog ongeveer tien minuten.’

Er kwam geen antwoord.

Hij drukte opnieuw op de zendknop.

‘Los Cedros?’

‘Ontvangen,’ zei Morales. ‘Ik ben er nog.’

De verbinding kraakte weg.

Esteban nam een slok water. Het smaakte naar warm metaal. Zijn mond bleef droog.

Bij het volgende herkenningpunt was de weg verdwenen onder rook. De opslagloodsen van een plantage brandden. De wind dreef een brede pluim over de vallei.

Hij week uit naar het zuiden, waar de hemel helder bleef. Dat kostte tijd, maar blind de rook in vliegen zou hem zijn oriëntatie kunnen kosten. Boven een glooiing zag hij iets wat eerst op een rij lucifers leek.

Toen kwamen de lichtstrepen omhoog.

Esteban drukte zijn schouders onwillekeurig in de stoel.

Een mitrailleur.

De eerste reeks bleef achter hem. De schutter corrigeerde. Esteban veranderde geleidelijk van koers en daalde naar het open deel van de vallei, waar een lage heuvel hem aan het zicht van de stelling kon onttrekken.

Hij voelde de verleiding om het toestel hard om te gooien. Zijn handen begonnen de beweging al. Niet doen.

Een scherpe bocht op deze hoogte zou het risico op overtrekken vergroten, met nauwelijks ruimte voor herstel. De Beaver was een transportvliegtuig, geen jager.

Iets sloeg met een droge knal tegen de romp.

Achter hem rinkelde glas.

Esteban kromp ineen, maar hield het toestel op koers. Nog een klap. Daarna lag de heuvel tussen hem en het vuur.

Hij keek naar de meters. Oliedruk normaal. Motortoerental stabiel. De besturing reageerde zoals tevoren.

Door de open verbinding hoorde Morales zijn ademhaling.

‘Ruiz?’

‘Beschoten. Ik vlieg nog.’

Hij keek kort over zijn schouder. In een achterste zijruit zat een gat, omgeven door barsten. Verder kon hij vanuit zijn stoel niets beoordelen.

Voor hem verscheen de vallei van Los Cedros.

Over de weg schoof een rij afgeschermden lichten. Een vrachtwagen stond schuin in de berm. Kleine gestalten duwden tegen de laadbak, terwijl andere voertuigen er stapvoets voorbijreden.

Hij zag geen leger op een kaart. Hij zag mensen die hun hand op elkaars schouder legden om in het donker bijeen te blijven.

‘Ik ben ten westen van de strook,’ meldde hij.

Drie korte lichtsignalen knipperden naast de suikeropslag. Daarna werden de lampen langs de baan zichtbaar.

Esteban zette de nadering in.

De strook lag recht voor hem. Aan weerszijden stonden lage struiken; daarachter begon het riet. Hij verminderde vaart, stelde het toestel in voor de landing en controleerde zijn daalsnelheid.

Toen sloeg vlak naast het begin van de baan een granaat in.

Aarde en stof verdwenen in een zwarte wolk. De eerste lampen waren weg.

Esteban gaf onmiddellijk vermogen.

‘Ik ga opnieuw rond.’

‘We kunnen ze niet lang meer—’

‘Ik zie de grond niet.’

Hij liet de zin niet harder klinken dan nodig was. Zijn handen hadden al genoeg te doen.

De Beaver klom boven de opslag uit. Rechts beneden flitste geweervuur. Een tweede granaat sloeg verder van de baan in.

Esteban volgde een ruime bocht boven het open deel van de vallei. Zijn blik bleef bewegen tussen het terrein en de instrumenten.

In zijn hoofd verscheen Mateo, zoals hij hem voor het laatst had gezien: naast een brancard, zijn hemd aan één elleboog gescheurd.

Esteban knipperde het beeld weg.

‘Morales, meld wat er op de baan ligt.’

Het antwoord kwam na een paar seconden.

‘Krater buiten de strook. Puin aan het begin. We verplaatsen de eerste lampen. Je houdt ruim vierhonderd meter over.’

Dat was korter dan gepland. Met deze belading en de lichte tegenwind kon het, mits hij nauwkeurig landde. Hij zou het toestel niet halverwege de baan neerzetten om koste wat kost te bewijzen dat hij durfde.

Bij de tweede nadering was het stof grotendeels weggetrokken.

De verplaatste lampen brandden rustig.

Een man rende van de baan met iets groots in zijn armen. Een stuk plaatwerk.

Esteban liet de Beaver zakken.

De wielen raakten de aarde vlak voorbij de markering. Het toestel veerde eenmaal licht op, zette zich en rolde verder. Hij hield de richting vast. De remmen grepen; de snelheid nam af.

Aan het einde van de bruikbare strook stond een muurtje.

Het kwam dichterbij.

Toen was de snelheid laag genoeg om af te draaien naar de opslag.

Esteban blies zijn adem uit en merkte dat zijn kaken pijn deden.

Hij bracht het toestel tot stilstand en zette de motor uit.

Uit de schaduwen kwamen soldaten naar voren. Ze bleven weg van de propeller totdat die stilstand.

Daarna rende een jonge man naar de vrachtdeur.

‘U bent er,’ zei hij.

Het klonk niet als een begroeting.

Esteban maakte zijn gordel los.

‘Help me uitladen.’

4 De laatste vrachtwagen

De jonge soldaat heette Rafael Rojas. Hij was negentien, vertelde hij terwijl ze de eerste kist naar een lage muur droegen. Zijn stem sloeg over toen vlak achter de opslag iets ontplofte.

‘Neer!’

Esteban liet zich vallen.

Steengruis tikte op zijn rug. Rafael lag naast hem, beide handen over zijn hoofd.

Toen het geraas afnam, grepen ze de kist opnieuw.

Achter de muur wachtte sergeant Morales. Hij had een bebloede doek om zijn voorhoofd en hield zijn veldtelefoon met één hand tegen zijn oor.

Hij keek naar het hout tussen hen in.

‘Daarheen. Verdeel het meteen.’

Een soldaat wrikte het deksel los. De munitie ging van hand tot hand naar mannen die hun laatste patronen hadden opgespaard. Even later veranderde het geluid aan de rand van het dorp. De onregelmatige enkele schoten werden korte, beheerste salvo's.

Aan de overkant van de weg verdwenen oprukkende gestalten achter een berm.

Er ontstond ruimte om te bewegen.

Morales wees naar de vrachtwagens.

‘De bus is leeg. Nog drie wagens door de vernauwing.’

‘Uw terugtrekkingsorder?’

De sergeant tikte op zijn borstzak.

‘Ontvangen. Mijn mensen vertrekken zodra de laatste burger voorbij is.’

Esteban knikte en rende terug.

Bij de vierde kist hielp een brede soldaat met een grijze baard. Guzmán, stond op een strook stof boven zijn borstzak. Hij tilde alsof zijn armen nog niet moe waren.

Halverwege de muur floot er iets over hen heen.

De granaat sloeg in tegen de hoek van de opslag.

Esteban werd opzij geworpen. Zijn schouder raakte de grond. Een ogenblik hoorde hij alleen een hoge toon.

Hij rolde op zijn zij.

Guzmán lag onder stukken dak. Rafael zat een paar meter verderop met zijn hand tegen zijn rechterschouder. Tussen zijn vingers liep bloed.

Esteban kroop naar Guzmán en trok een plank weg.

‘Laat mij.’

Een vrouw knielde naast hem. Ze droeg een versleten verpleegstersjas over een broek en had haar haar zo strak vastgemaakt dat er nauwelijks een lok loszat.

Ze onderzocht Guzmán, hield even haar vingers tegen zijn hals en keek vervolgens op.

Haar kleine hoofdbeweging was voldoende.

Esteban bleef naar de open ogen van de soldaat kijken.

‘Deze leeft,’ zei de vrouw. ‘Help me met hem.’

Rafael probeerde overeind te komen.

Samen brachten ze hem naar een kelder achter de opslag. Binnen lag een andere gewonde op een brancard, bleek onder een deken.

‘Inés Duarte,’ zei de vrouw terwijl ze Rafaels jas openknipte.

‘Ruiz.’

‘Dat weet ik. Iedereen heeft je gehoord.’

Ze legde een verband aan en ondersteunde Rafaels arm. Daarna keek ze naar Esteban.

‘Die man op de brancard heet Emilio Vega. Hij moet naar een chirurg. We hebben de bloeding onder controle, maar een urenlange rit over die wegen is gevaarlijk.’

Esteban keek naar Emilio. De man had zijn ogen open. Zijn lippen bewogen, zonder dat er geluid kwam.

‘Kun je hen meenemen?’

‘Ik moet eerst mijn toestel nakijken.’

Inés knikte meteen. Ze vroeg niet of hij het toch wilde proberen.

Buiten hielp Esteban de laatste kisten wegdragen. Daarna liep hij rond de Beaver. Het licht werd grijzer; de nacht verloor langzaam zijn diepte.

Hij vond twee inslagen. Eén had de achterste zijruit doorboord. De andere zat in een paneel achter de cabine. Voor zover hij kon zien, waren de draagconstructie en de besturingskabels daar niet geraakt.

Hij controleerde de stuurvlakken en zocht onder de motor naar lekkages. Niets. De banden waren heel en tijdens de vlucht hadden de instrumenten normale waarden aangegeven.

Hij kon geen volledige werkplaatsinspectie uitvoeren. Wel wist hij dat wachten hen hier niet veiliger zou maken.

Bij de kelder vertelde hij Inés wat hij had gevonden.

‘Ik neem jullie drieën mee. Jij blijft bij de gewonden.’

Ze pakte haar tas.

Er hoefde verder niets te worden overlegd.

Morales kwam hun tegemoet met twee soldaten.

‘Laatste vrachtwagen is onderweg. Wij trekken over enkele minuten terug.’

Achter hem werd Guzmán's lichaam op een wagen gelegd. Een man trok de deken over zijn gezicht voordat hij de achterklep sloot.

Aan de zuidkant van de landingsstrook steeg plotseling een dikke rookkolom op. Een nieuwe inslag had het droge riet in brand gezet. De vlammen liepen langs de rand van het veld.

Esteban keek naar de windzak.

De rook trok grotendeels evenwijdig aan de baan. Voorlopig bleef de strook zichtbaar.

‘We moeten gaan.’

Ze droegen Emilio naar het toestel en zetten de brancard vast in de houders. Inés nam plaats naast hem. Rafael kwam op een stoel aan de andere kant van de cabine, zijn gewonde arm in een draagdoek.

Esteban controleerde de bevestigingen en hielp Rafael met zijn gordel.

‘Met je goede hand kun je hier losmaken,’ zei hij. ‘Alleen als ik het zeg.’

De jongen knikte.

Door het raam zag Esteban hoe Morales zijn mannen van de voorste muur terugriep. Ze kwamen gebukt, sommigen ondersteunden een kameraad. De laatste twee bleven staan tot de anderen voorbij waren.

De motor sloeg aan.

Esteban liet zijn blik over de meters gaan. Alles bleef normaal. Hij taxiede terug naar het begin van de bruikbare baan.

De brand werd breder. Boven het riet kronkelden brandende bladsnippers door de lucht.

Morales meldde zich over de radio.

‘Laatste burgers zijn uit de vallei. Wij gaan nu.’

‘Ontvangen.’

‘Bedankt, Ruiz.’

Esteban keek naar de gezichten achter zich en schoof de gashendel naar voren.

De Beaver versnelde.

Rechts van de baan woedde het vuur. Links sloegen plotseling kleine stofwolken op. De vijand had zicht gekregen op het veld.

Een harde tik klonk tegen de neus.

Esteban keek naar de motorinstrumenten. Geen plotselinge afwijking. Hij was bijna op vliegsnelheid.

De rook schoof langs de rand van zijn gezichtsveld. Hij bleef naar het vrije stuk voor zich kijken en hield het toestel recht.

Toen kwamen de wielen los.

Ze klommen boven het muurtje, voorbij de brandende rand van de akker. De hitte deed de lucht sidderen. Achter hen verdween Los Cedros onder rook.

Esteban draaide geleidelijk naar de kust. San Telmo was nu zijn bestemming; voor Emilio telde iedere minuut.

Inés boog zich over de brancard. Rafael hield zijn ogen dicht.

Pas boven de eerste lage heuvel zag Esteban een dunne donkere streep verschijnen langs de motorkap.

Hij keek naar de oliedrukmeter.

De naald zakte.

5 De terugkeer

Esteban keek opnieuw. De naald bleef dalen.

Een vettig waas trok over de onderrand van de voorruit. De tik tijdens de start was geen onschuldige treffer in een los paneel geweest.

Hij paste het vermogen aan en meldde zijn positie.

‘San Telmo, hier Golondrina. Noodsituatie. Dalende oliedruk. Vier personen aan boord, twee gewonden.’

Een stem antwoordde vrijwel onmiddellijk.

‘Golondrina, ontvangen. Baan is vrij.’

Het vliegveld lag nog voorbij de volgende heuvelrug. Esteban zocht ondertussen het landschap af. Hij moest ergens kunnen landen als de motor het begaf.

Achter hem hief Inés haar hoofd.

‘Hoe erg?’

‘We verliezen olie.’

Ze keek naar zijn handen, daarna door het raam.

‘Zeg wat je nodig hebt.’

‘Iedereen goed vast. En zorg dat er niets losligt.’

Hij had na het vertrek hoogte gewonnen om veilig over de lage heuvels te komen. Nu was die hoogte zijn reserve. Beneden lagen bomen, een smalle weg en stukken akkerland.

De motor begon onregelmatig te lopen.

Esteban voelde iedere hapering door zijn voeten.

Hij zag verderop de witte gebouwen van San Telmo. Dichterbij, aan deze kant van de laatste rug, lag een langgerekte geoogste akker. Aan één zijde liep een toegangsweg.

Toen viel het vermogen weg.

De neus begon te zakken. Esteban liet dat toe en bracht het toestel in een beheerste glijvlucht. Hij keek naar het vliegveld in de verte, naar zijn hoogte en opnieuw naar de akker.

De baan was te ver.

‘San Telmo, motor uitgevallen. Ik land in de geoogste akker ten oosten van de oude molen. Naast de weg.’

Hij hoorde de bevestiging, maar zijn aandacht was al bij de grond.

Er liep een greppel langs het dichtstbijzijnde uiteinde. Daar moest hij overheen. Verderop lagen regelmatige stoppels en enkele donkere plekken waarvan hij de diepte niet kon inschatten.

‘We landen hier,’ zei hij.

Rafael opende zijn ogen.

Esteban keek niet meer achterom.

Hij stelde zijn nadering bij met kleine bewegingen. Iedere onnodige bocht kostte hoogte. De akker vulde de voorruit.

De greppel gleed onder de neus door.

Hij nam de laatste snelheid uit de daling en voelde de wielen de grond raken.

Het toestel stuiterde. Een tweede schok joeg door de cabine. Hij hield de neus in de juiste stand terwijl de Beaver over de stoppels raasde.

Toen zakte het rechterwiel in een uitgesleten afwateringsspoor.

Metaal kraakte.

De rechterkant dook omlaag. De vleugeltip raakte de grond en het vliegtuig draaide met een ruk opzij. Estebans gordel sneed in zijn borst.

Aarde sloeg tegen de ruiten.

Daarna stonden ze stil.

Een paar seconden hoorde hij niets dan tikkend metaal.

‘Inés?’

‘Hier.’

‘Rafael?’

Een ingehouden kreun.

‘Hier.’

Esteban schakelde de systemen uit. Onder de motorkap kringelde rook omhoog.

‘We moeten eruit.’

Zijn schouder protesteerde toen hij het portier openduwde. Buiten rook het naar hete olie en omgewoelde aarde.

De vrachtdoor klemde. Hij trok, zette zijn voet tegen de romp en trok opnieuw. De deur sprong los.

Rafael maakte met zijn linkerhand zijn gordel los en kwam naar buiten. Hij bleef op zijn knieën zitten tot Esteban hem naar de rand van het veld wees.

Samen met Inés maakte Esteban Emilio’s brancard los. Ze schoven de brancard voorzichtig door de opening en droegen de gewonde naar de weg. Zijn schouder brandde bij iedere stap.

Pas toen ze voldoende afstand hadden, legden ze de brancard neer.

Inés knielde meteen naast Emilio.

Esteban keek om.

De Golondrina lag scheef tussen de stoppels, de rechtervleugel laag, het onderstel gebroken. De propeller stond stil.

Rafael zat naast de brancard.

‘Zijn we er?’

Esteban zakte naast hem neer.

‘We zijn beneden.’

De jongen begon te lachen, zacht en verbijsterd. Daarna sloeg hij zijn goede hand voor zijn gezicht.

Esteban liet hem.

De ambulance kwam vanaf de molenweg. Het radiopersoneel had hun melding doorgegeven; de rook en de bleke romp waren vanaf de weg zichtbaar.

Inés stapte bij haar patiënten in. Voordat de deuren sloten, greep ze even Estebans hand.

‘Ze leven.’

Hij knikte. Meer kreeg hij niet gezegd.

In het ziekenhuis hechtte een arts zijn wenkbrauw en onderzocht zijn gekneusde schouder. Emilio werd geopereerd. Rafael kreeg een bed bij het raam.

Esteban zat nog op de gang toen Valdés aankwam.

‘Het konvooi is binnen,’ zei de commandant. ‘Alle voertuigen. Morales ook, met de overlevenden van zijn eenheid.’

‘Guzmán.’

Valdés knikte.

‘En twee anderen, eerder vannacht. Hun families krijgen bericht.’

Hij ging naast Esteban zitten.

Er was geen toespraak. Een verpleger duwde een kar voorbij. Vanuit een kamer klonk het huilen van een kind, gevolgd door de rustige stem van een vrouw.

Later die dag kwamen Diego en Tomás via de kustweg aan. Diego droeg een verband om zijn arm. Tomás was eerst bij het vliegtuigwrak gaan kijken. Een kogel had een olieleiding doorboord; de motor was vastgelopen.

‘Ze vliegt niet meer,’ zei hij.

Esteban keek naar de deur waarachter Emilio lag.

‘Ze heeft ons neergezet.’

Tomás legde zijn hand op de leuning van Estebans stoel en bleef daar een tijdje staan.

De oorlog eindigde niet door die ene vlucht.

Zes weken later bereikten de onderhandelaars een wapenstilstand. Uitgeputte eenheden leverden hun zware wapens in; gevangenen werden uitgewisseld. Drie maanden daarna werd het vredesakkoord ondertekend en begon de demobilisatie.

De weg naar Santa Elena ging weer open.

Emilio overleefde zijn verwondingen en keerde na een lange revalidatie naar zijn gezin terug. Rafael herwon voldoende kracht in zijn arm om een opleiding tot radiotechnicus te beginnen.

Morales verliet het leger. Diego vond werk als chauffeur bij de wederopbouw. Valdés droeg zijn laatste commando over en ging met pensioen.

Bij de officiële huldiging liet Esteban de namen van de omgekomen mannen voorlezen. Hij nam zijn onderscheiding aan en borg haar thuis op bij de brief die hij eindelijk aan zijn moeder had afgemaakt.

Een jaar na de evacuatie vloog hij opnieuw boven de vallei, voor een heropgerichte burgerluchtvaartdienst. In het ruim lagen medicijnen voor de kliniek waar Inés werkte. Tomás had die ochtend de motor nagekeken.

Langs de herstelde landingsstrook stonden arbeiders. Niemand zocht dekking toen het vliegtuig naderde.

Die avond at Esteban bij zijn moeder. Ze schonk koffie in en vroeg of hij nog ergens heen moest.

‘Nee,’ zei hij.

Voor het slapengaan zette hij zijn schoenen naast het bed. Hij hing zijn hemd over een stoel en deed het raam open. Uit de tuin kwam het geluid van krekels.

Er lag geen ingepakte tas klaar.